

Úgy tudom, kedveli a vízi sportokat. Mondana erről is néhány szót.

– Tagja vagyok az Alsóörsi Vitorlás Sport Klubnak, és ha tehetem kint vagyok a vízen. Szívesen vitorlázom vagy esetenként horgászom is. A nyíltvízi éjjeli horgászat –közismert elnevezéssel süllőzés– különösen erős szélben elég sportosnak tűnik számomra. A verseny-

szerű vitorlázás speciális képességeket és rutint igényel, én ezekkel nem rendelkezem, de meg kell mondanom a verseny nem is túlzottan vonzó számomra. A túravitorlázás is nagy élmény és egészséges mozgási lehetőséget biztosít. Elfogadom azt a véleményt, amely szerint az embernek nem mást kell legyőznie, hanem saját földhöz ragadt egóját a kozmikus én kiteljesedése érdekében.

Köszönöm a beszélgetést

ELLENEZTE-E A MAGYAR GEOLÓGIAI SZOLGÁLAT A BÁNYÁSZAT SZÁMÁRA ZÁRT TERÜLETEK FELOLDÁSÁT?

Interjú REZESSY Gézával az MGSZ főosztályvezetőjével — készítette: Dr. Zelenka Tibor

Az ásványi nyersanyagok természetes állapotukban az állam tulajdonában vannak. Az állam ennek az ásványvagyonnak kutatását, feltárását, kitermelését meghatározott feltételek előírásával és anyagi ellenszolgáltatásért engedi át a bányavállalkozóknak. Hogyan lehet ma Magyarországon bányászati jogosultságot kapni?

– A bányászati jogosultság megszerzése szempontjából meg kell különböztetnünk "a zárt területeket", ahol a bányászati koncessziós rendszer szabályai a meghatározók és "a nyílt területeket", ahol hatósági engedély alapján végezhető bányászati tevékenység.

A bányatörvény 1997. évi módosítása szerint a koncessziós pályázat meghirdetése előtt regionális szinten vizsgálni szükséges a tervezett bányászat gazdasági, társadalmi, környezeti és természetvédelmi hatásait. A gazdasági miniszter azokat a zárt területeket hirdeti meg, amelyekre az adott ásványi nyersanyag bányászata – figyelembe véve a regionális érzékenységi vizsgálatok eredményeit is – kedvezőnek ígérkezik.

A koncessziós rendszer működtetése ott és olyan mértékben érdeke az államnak, ahol és amennyiben a gazdasági miniszter a pályázók versenyeztetésével a jogszabályban rögzített általános feltételeknél a közérdek szempontjából kedvezőbb feltételeket tud kikényszeríteni és rögzíteni a koncessziós szerződésben.

A bányászati jogosultság megszerzését követően a bányászati tevékenység gyakorlását – így a bányatelek fektetését, műszaki üzemi tervek elfogadását, a bánya bezárását, adatszolgáltatást, bírságok megállapítását – az általános előírások egységesen szabályozzák.

Kinek a hatáskörébe tartozik a zárt területek minősítése? A Magyar Geológiai Szolgálat (MGSZ) ehhez kapcsolódóan milyen feladatokat lát el?

– Egy ásványi nyersanyag lelőhelyének zárttá minősítése azt jelenti, hogy ott csak koncessziós pályázat keretében lehet bányászati jogosultságot nyerni. Ez alapvetően az állami vagyonnal történő gazdálkodás, pontosan: az ásványvagyon gazdálkodás körébe tartozó döntés. A gazdasági miniszter e területen hozott döntéseit a Magyar Bányászati Hivatal (MBH) készíti elő. A zárt területek minősítéséről, a minősítések rendszeres felülvizsgálatáról és a koncesszióra jelölhető zárt területek közzétételéről – az MGSZ szakvéleménye alapján

– az MBH elnöke dönt.

Az MGSZ feladata a rendelkezésre álló földtani és bányászati kutatási adatok, jelentések értékelése abból a célból, hogy jelezze mindazokat a lehetséges lelőhelyeket, ahol az ásványi nyersanyag gazdaságos kitermelésére (ipari vagyoni) remény van. Ez alapján kezdeményezi a nyílt terület zárttá minősítését. A zárt területek felülvizsgálatához szintén e kritérium alapján ad szakvéleményt. Az MGSZ felelőssége az, hogy a pályázatokra megajánlott zárt területen a meghirdetett ipari ásványvagyonra a remény megalapozott és megfelelően dokumentált legyen.

A bányatörvény tehát állami feladatokat határoz meg a koncessziós pályázat előkészítésére. Rendelkezésre állnak-e ehhez a jogi és pénzügyi feltételek?

– Sem a jogi, sem a pénzügyi feltételek jelenleg nincsenek meg. A regionális érzékenységi, terhelhetőségi vizsgálatok tartalmára és elkészítésére vonatkozó szabályokat – összhangban az ország területfejlesztési koncepciójával – miniszteri rendeletben kell meghatározni. A rendelet kiadására a gazdasági miniszter a környezetvédelmi feladatok ellátásáért felelős miniszterrel közös felhatalmazást kapott. A rendelet előkészítése a szakmai egyeztetésen nem jutott túl.

A bányatörvény 1997. évi módosítása a feladatok elvégzéséhez pénzügyi fedezetként a bányajáradék 5%-át rendelte. A fedezet biztosítására azonban nem került sor, az 1999. évi költségvetési törvény pedig a bányatörvény vonatkozó rendelkezését törölte.

A regionális vizsgálatok tehát jelenleg nem végezhetők el, ennek hiányában pedig a nyersanyag koncessziós pályázat nem írható ki. A zárt területeken sem nyersanyag-kutatásra, sem bányászati termelésre jelenleg jogosultság nem kapható.

Az MBH elnöke ez év októberében minden ásványi nyersanyagra vonatkozóan megszüntette a zárt minősítést az ország egész területén. Az MGSZ földtani szempontok alapján ellenzi ezt a döntést?

– Az MGSZ a meghozott döntést nem ellenzi. A zárttá minősítéshez a kedvező földtani megítélés szükséges, de nem elégséges feltétel. A döntés előkészítéseként az MBH részére adott szakvéleményünkben hangsúlyoztuk, hogy az általunk végzett felülvizsgálat során csak a

földtani szempontokat (így: kedvező földtani adottságok, gazdaságosan kitermelhető ásványvagyon valószínűsége stb.) vettük figyelembe. Nem értékeltük a koncessziós pályázatátás többlet időigényét, annak költség-hason elemzését, továbbá azt a problémát sem, hogy a koncessziós pályázatátás jelenlegi ellehetetlenült helyzete akadályozza a jogszerűen végezhető bányászatot. Mindezek olyan szempontok, amelyek a felülvizsgálat során a jelenlegi feltételek mellett döntőek lehetnek a földtani indokokkal szemben. A meghozott döntést mindezek alapján nem ellenezzük.

A bányavállalkozók hogyan reagáltak a zárt minősítés feloldására? Milyen lehetőségek maradtak a koncessziós bányászati tevékenységre?

– A bányavállalkozók nyersanyag-kutatási igényeikkel a bányakapitányságoknál jelentkeztek, erről közvetlen tapasztalatunk nincs. Tudomásunk szerint a kezdeti igény-bejelentési roham gyorsan lecsengett. A bányavállalkozói érdeklődést mi a szakvéleményünk bizonyítékának tekintjük: az ő értékelésük szerint is a felszabadított területeken remény van a gazdaságosan kitermelhető ásványvagyon további kutatásokkal történő bizonyítására, majd annak hasznosítására.

A bányászati koncessziós rendszer további működtetésével kapcsolatos válaszukat két ágra kell bontani. A zárt területek felszabadítása az ásványi nyersanyagok bányászata területén "felfüggesztette" a koncessziós eljárás alkalmazását. A vonatkozó jogszabályok változtatlanok. A bányatörvény végrehajtására kiadott kormányrendelet vonatkozó rendelkezése – amely szerint a zárt területeket évente felül kell vizsgálni, továbbá: a felülvizsgálatnál figyelembe kell venni a prognosztikus kutatások, valamint a gazdasági, környezeti, természeti, régészeti és társadalmi hatások vizsgálatának eredményeit – változatlanul hatályos. Kedvező feltételek esetén a zárt területek újra meghirdethetők.

A zárt területek feloldása nem érintette azokat az állam jogában álló egyéb bányászati tevékenységeket, amelyeket az állam a bányatörvény szabályozása szerint csak koncessziós szerződés formájában engedhet át a bányavállalkozónak. Ezek a következők:

- o szénhidrogén szállító vezeték létesítése és üzemben tartása,
- o a szénhidrogének tárolására alkalmas földtani szerkezetek kiképzése és használata,
- o a geotermikus energia kutatása és energetikai célú kitermelése.

A napilapokban olvashattuk, hogy 3400 milliárd forint értékű ásványvagyon további sorsa vált nyitottá azután, hogy a jövőben a bányászati tevékenységet nem koncessziós szerződésben, hanem kizárólag engedélyekkel szabályozzák. Igaz ez a megállapítás? Mit lehet erről mondani az Országos Ásványvagyon Nyilvántartás alapján, amelyet az MGSZ vezet?

– A régi viccre utalva: a hír igaz, csak nem osztogatnak, hanem fosztogatnak... A választ komolyra fordítva, az Országos Ásványvagyon Nyilvántartás alapján a következőket mondhatjuk: Magyarország ismert ipari ásványvagyonának a nominál gazdasági eredménye (NGE) 1998. január 1-én 3400 milliárd forint volt. Ez az érték 1999. január 1-ére 3245 Mrd Ft-ra mérséklődött. Az NGE értéke az ipari ásványvagyon mennyiségének szorzata a fajlagos árbevétel és a fajlagos ráfordítás különbségével, diszkontálás nélkül. Ez az összeg csak hosszú távon realizálható, hiszen számos nyersanyag vonatkozásá-

ban a számításba vett ipari ásványvagyon mennyisége 100 évet meghaladó távlatban biztosítja a jelenlegi igényeket.

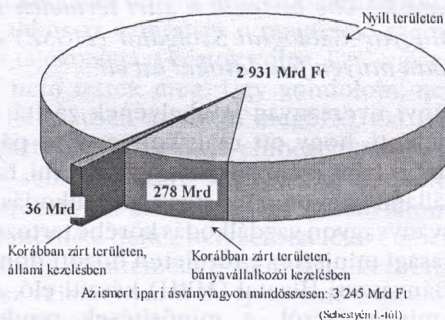
Ebből az ásványvagyonból mit érintett a zárt területek felszabadítása?

– Nem érintette az ásványvagyonnak azt a részét, ami eddig is nyílt területen volt. Ez teszi ki az újsághírekben szereplő értéknek több mint 90%-át. (Részletesen lásd a táblázatot és grafikont.) Annak az ásványvagyonnak a "sorsát" sem változtatta meg az MBH elnöki rendelkezés, amely ugyan zárt területen helyezkedett el, de az adott ásványvagyon kutatására vagy kitermelésére egy bányavállalkozó már jogosultságot szerzett. A zárt területekhez tartozó ismert ipari vagyon 89%-át tette ki az ilyen, bányászati jogosultsággal lekött (bányavállalkozói kezelésben lévő) ásványvagyon. Tehát a zárt területek feloldása 36 Mrd Ft NGE értékű ismert ipari ásványvagyon vonatkozásában változtatta meg – más szempontból: tette lehetővé – a bányászati jogosultság megszerzését.

Magyarország összes ismert nyersanyagvagyon és a zárt területek felszabadítása által érintett nyersanyagvagyon Nominál Gazdasági Eredményének (NGE, Mrd Ft) összefoglaló adatai (1999. január 1. állapot szerint) a következők:

Nyersanyag csoport	Nyílt területen	Korábban zárt területen	
		Bányavállalkozói kezelésben	Állami kezelésben
mész, dolomit, bazalt	643	174	19
homok és kavics	31	104	17
kőolaj, földgáz, széndioxid	640	1	0
egyéb ásványi nyersanyag	1.617	0	0
Összesen (Mrd Ft)	2.931	278	36

Még két utolsó észrevétel annak a hírnek kapcsán, mely szerint "aggályos, hogy a föld alatti vagyon megszerzése ezentúl néhány ember döntésén múlik" (Népszava, 1999. nov. 18.). Először: a föld alatt lévő ásványvagyon az állam tulajdonában van. A bányavállalkozó által kitermelt ásványi nyersanyag – a bányatörvény szerint – a kitermeléssel megy át a bányavállalkozó tulajdonába. Másodsor: a "néhány ember döntése" pontosan az illetékes bányakapitány döntését jelenti. A bányakapitány döntését azonban ágazati és államigazgatási jogszabályok kötik; továbbá környezetvédelmi, vízügyi, építési stb. szakhatósági határozatok meghatározó módon alakítják azt; végül a meghozott döntés ellen biztosított a jogorvoslati lehetőség. Mindezek együtt kellő garanciát jelentenek a közérdeket szolgáló, jogszerű döntés biztosítására.

Magyarország összes ismert nyersanyagvagyonának (NGE, Mrd Ft) 1999. jan. 1. állapot szerint